

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه سیزدهم آذرماه ۱۳۲۰

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - معرفی هیئت دولت از طرف آقای فروغی نخست وزیر
- ۳ - انتخاب اعضاء کمیسیونها
- ۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت پیش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید

صورت مجلس پنجشنبه ششم آذر ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟ (گفته شد - خیر)
تصویب شد . آقای نخست وزیر .

۲ - معرفی هیئت دولت از طرف آقای فروغی نخست وزیر

نخست وزیر (آقای فروغی) - خاطر آقایان محترم را یادآور میشوم که در ماه شهریور که مقارن بود با حوادث مهمی که در این کشور روی داد بنده عارضه کسالت سختی پیدا کردم بطوری که دو ماه قبل که مأمور تشکیل هیئت دولت بودم چنان بستری شده بودم که از برای معرفی هیئت دولت و حتی برای مباحثه بر نامه هیئت دولت نتوانستم در مجلس شورای ملی حاضر بشوم و آقایان دکترها و پزشکها چه داخلی و چه خارجی به بنده توصیه میکردند که میبایستی کار نکنم و باینواسطه امیدوار بودم آن چند روزی که از

دوره دوازدهم مجلس شورای ملی باقی مانده است بگذرانم و دوره جدید مجلس شورای ملی افتتاح بشود و مشغول کار بشوید و بنده بتوانم آسایش پیدا کنم و استراحتی بکنم ولیکن اخیراً مراحم اعلیحضرت همایونی و عنایات ایشان را نسبت بخودم طوری دیدم و بالذات ای اظهار علاقه فرمودند باینکه بنده بخدمتگذاری خود ادامه بدهم که خجسته شدم و ناچار امیدم باین بود که آقایان نمایندگان محترم که از حال بنده کاملاً استحضار دارند رعایت حال بنده را بکنند و آن منظور حاصل شود ولیکن حسن توجه آقایان نتیجه برعکس بخشید حاصل کلام این است که باز هم در تشکیل هیئت دولت جدید و اشتغال بکار کشور قرعۀ فال بنام من ناتوان زده شد بنابراین هیئت دولت را از اینقرار به مجلس شورای ملی معرفی میکنم : آقای تدین وزیر فرهنگ ، آقای باقر کاظمی وزیر

بهداری - آقای مجید آملی وزیر دادگستری - آقای علی سهیلی وزیر امور خارجه - آقای سپهبد احمدی وزیر کشور آقای گلشائیان وزیر پیشه و هنر و بازرگانی - آقای سرلشکر احمد نخبوان وزیر جنگ - آقای سرلشکر جهانبانی وزیر راه - آقای علی اکبر حکیمی وزیر کشاورزی آقای دکتر مشرف نفیسی وزیر دارائی - آقای حمید سیاح وزیر پست و تلگراف - بطوری که آقایان ملاحظه میفرمایند تغییرات در کابینه سابق زیاد داده نشده است فقط دوسه نفر از کابینه خارج مانده اند و آقایان محترم مستحضرنشد که تشکیل کابینه ها بطوری است که گاهی اوقات مستلزم این میشود که اشخاص تغییر و تبدیل پیدا کنند این تغییر و تبدیل ابتدا نه دلالت میکند بر اینکه آن وزرائی که سابق بوده اند کار نکرده اند و باید کار کرده اند و محل اعتماد نیستند و نه دلالت میکند بر اینکه بعدها نباید با آنها کار داده شود امیدوارم آقایانیکه در کابینه سابق بسمت وزارت محل استفاده بودند و خارج شده اند باز هم بتوان از وجودشان فعلاً به جوجه دیگر استفاده کرد و البته روزی هم باز بسمت وزارت محل استفاده خواهند شد باز آقایان بخاطر دارند که در دو ماه قبل هیئت دولت سابق که به مجلس شورای ملی معرفی شد بر حسب معمول بر نامه ای تقدیم مجلس کرد که اینجا مطرح و موضوع مباحثه شد و بالاخره مجلس شورای ملی آن برنامه را تصویب کرد حالا در واقع هیئت دولت با یک جزئی تفاوتی همان هیئتی است که سابق بود مجلس شورای ملی هم اکثریتش همان شکلی است که در دوره دوازدهم بود باستثنای عده قلیلی همان آقایان کرسی های سابق و این مقام را اشغال کرده اند و بنده خیلی خوشوقتم به اینکه می بینم و ممکن شد که بعد از دوره دوازدهم مجلس شورای ملی که ما کان باز سهولت و در مدت کمی تشکیل شد. حالا مجلس که تقریباً تغییری نکرده و هیئت دولت هم تغییر کمی کرده است برنامه ماهم که تقدیم مجلس شده بود تقریباً دو ماه بیشتر از آن نگذشته و آن برنامه اولاً مشتمل بر مسائلی بود که گمان میکنم تا مدت مدیدی ممکن است زمینه عملیات هر هیئت

دولتی باشد و علاوه مدت هم مدت زیادی نبوده است که بتوان در آن مدت تمام مطالب آن برنامه را بانجام رسانید و باستثنای بعضی قسمت ها که انجام گرفته باقی مطالب کلاً یا جزاً باقی است و بایستی انجام بگیرد. بنابر این گمان میکنم آقایان نمایندگان محترم موافقت بفرمایند که ما برنامه تازه ای دیگر تقدیم مجلس نکنیم که اوقاتی از مجلس را مصروف این کار بکنیم. چیزی که هست این است که مسائلی که در کشور هست بر حسب مقتضیات گاهی اوقات بعضی از آنها بیشتر اهمیت پیدا میکند و بیشتر فوریت دارند و ایجاب میکند که هیئت دولت و کارکنان مملکت با آنها بیشتر اهمیت بدهند امروز هیئت دولت اینطور میبیند و تصور میکنم که آقایان نمایندگان محترم هم این نظر را داشته باشند که در اول درجه اهمیت امریکه باید نه تنها هیئت دولت بلکه همه عناصر صالح این کشور علاقه دارند که در آن صرف اهتمام شود مسئله استقرار امنیت است (نمایندگان - صحیح است) متأسفانه در نتیجه همان حوادثی که بآن اشاره کردیم و در ماه شهریور واقع شد و در دنباله آن ترتیبی پیش آمد که کسانی که مطالب بازار آشفته هستند گمان کردند موقع آن رسیده است که بازار آشفته رامیتوانند درست کنند و آنچه از بازار آشفته باید استفاده کرد بکنند البته آقایان نمایندگان موافقت در اینکه دولت باید اهتمام بکند در اینکه بازار مملکت آشفته نشود (صحیح است). این یک مسئله بود که میخواستم عرض کنم و خاطر آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی را متذکر بکنم که دولت این نظر را دارد کاملاً و همچنین نظر دارد باینکه نه تنها اعضاء دولت بلکه آقایان نمایندگان محترم بلکه تمام صلاحی کشور و هر کسی که بحسن جریان امور کشور علاقه دارد باید بادولت در این کار و حصول این مقصود مساعدت و معاضدت بکند (نمایندگان - صحیح است) یک مسئله دیگر که فقط میخواهم توجه بدهم این است که بعد از مسئله استقرار امنیت که در واقع تکمیل امنیت است و چیزی است که امروز مورد توجه همه کس است و البته دولت هم باید توجه بکند آن تأمین خواربار و مواد غذایی مملکت

است (صحیح است) باز در نتیجه همان حوادث و پیش آمد هایی که شد و همچنین در نتیجه عدم مساعدت روزگار و بدهی محصول در بعضی نقاط و نیز در نتیجه کمی یا نبودن وسائل نقلیه در بعضی از نقاط کشور این امر حادث شد که مسئله خواربار کشور که البته از همه مهمتر گندم و نان است اشکال پیدا کرد. هر چند هیئت دولت سابق هم که چند روز پیش دوره اش منقضی شد اهتمام لازم در این کار باندازمای که مقدور بود بعمل آورد. چنانکه بد نیست که باستحضار خاطر نمایندگان محترم برسانم دو ماه قبل که آن موقع در سر کار آمد در شهر تهران و در انبار های دولتی شاید بقدر دو روز گندم موجود نبود ولی امروز با کمال مسرت عرض میکنم که برای مدت چندین ماه نان تهران تأمین شده است و البته باز هم اهتمام خواهد شد که انشاء الله خاطر همه از این بابت آسوده بوده و زحمتی وارد نیاید و نگرانی در هر صورت نباشد. این عریضی بود که میخواستم عرض کنم اگر آقایان نمایندگان با عریض بنده موافقت داشته باشند و با اینکه مقیدباشند که بر نامه جدیدی تقدیم مجلس شورای ملی شود آنوقت تمنای بنده این است که نظر خودشان را در باب هیئت دولت معلوم بفرمایند که اگر موافقت هست فوراً این هیئت دولت میتواند مشغول خدمتگذاری بشود.

رئیس - آقای روحی.

روحی - بنده میخواستم جناب آقای نخست وزیر را متذکر کنم که با اعتماد و حسن اطمینانی که مجلس بشخص ایشان دارد معیناً بایستی باصول قوانین و نظامات توجه داشت مجلس دوازدهم یک مجلس مستقل و جداگانه ای بود که پایانی یافت و ایشان هم در آن مجلس یک برنامه ای تقدیم کردند و تحت مذاکره قرار گرفت و تصویب شد و امروز این مجلس جداگانه ایست و ما نباید تکلیف کنیم که دولتی که در آن موقع در آن مجلس بوده است این پرگرامش بوده است این را هم عطف بر آن کنیم مخصوصاً در موقع تقدیم بودجه و تقدیم برنامه دولت حق مسلم نمایندگان است که از نظر همکاری دولت نظریات اصلاحی خودشان را که شاید بدهد دولت باشد

بعرض برسانند این پرگرام را بنده بنوبه خودم عقیده دارم که اگر تهیه شده است اشکالی ندارد و ممکن است که در جلسه آینده تهیه بفرمایند و تقدیم بکنید و ما هم بتوانیم اظهار نظر کنیم مجلس دوازدهم که در این پرگرام اظهار نظر کرده ربطی بدوره سیزدهم ندارد دولت پرگرام میخواهد و ما هم باید اظهار نظر کنیم و اینطور بی سابقه است که دولت بیاید بگوید برنامه من همان برنامه گذشته است که در مجلس گذشته تصویب رسیده است دولت امروز یک دولت جداگانه ایست و بعضی افراد هم عوض شده اند شاید یک مقتضیاتی باشد و بر آن مواد برنامه یک چیزهایی علاوه باشد الا آن بیاناتی فرمودند در اطراف تأمین کشور و در اطراف خواربار کشور و واقعاً ما علاقه مندیم که در اطراف اینها اظهاراتی بکنیم شاید اینها هم منتج نتیجه برای دولت باشد این وضع را بنده خوب نمیدانم خوب است آقای نخست وزیر موافقت بفرمایند و یک پرگرامی تهیه بکنند و به مجلس بیاورند و بعد هم دولت رأی اعتماد بخواهد و آنهایکه پشتیبان هستند البته رأی خود را خواهند داد و الا این را بنده بی سابقه میدانم و خوش آیند نمی بینم

رئیس - آقای انوار

سیدیهوب انوار - موضوع مسئله همین است که آقای روحی همکار محترم اظهار کردند و من مخصوصاً توجه میدهم نظر آقای رئیس الوزراء را که همیشه ایشان متوجه بوده اند که جریان مجلس شورای ملی و جریانات پارلمانی محفوظ باشد و خودشان هم کاملاً مستحضر شدند که مجلس شورای ملی با یک حسن استقبالی با یک اعتقاد زیادی بایشان اعتماد کردند و بنده هم جزء آقایان هستم و از اعضاء فراکسیون اتحاد هستیم در این موضوع که عرض میکنم در فراکسیون اتحاد صحبت نشده است بنده خواستم بعرض مجلس برسانم که ما در فراکسیون اتحاد مطابق نظامنامه ای که داریم یک موضوعیکه بحث میشود بعد در فراکسیون صحبت میشود الا آن این موضوعی را که آقای رئیس الوزراء فرمودند یک موضوع خیلی با اهمیتی است بعلمت اینکه میفرمایند بهمان پرگرام گذشته شمار رأی اعتماد بدهید همان طور که گذشته اگر مستحضر باشید در آن کابینه

کنم گنجهت اگر بخوایم جشارت کنم که اکثریت نشد بواسطه اینکه باک پیش آمدهائی بود که رأی گرفته نشد و رأی باورقه گرفته نشد شما موافقت بفرمائید آقای رئیس الوزراء که رأی باورقه گرفته شود و ما که دارای باورقه سفید درخشانی هستیم به پرگرام شما که میآید به برنامه شما رأی اعتماد میدهیم نه اینکه آقای رئیس بفرمایند موافقتن قیام کنند مخالفین قیام نکنند حالا ملاحظه بفرمائید هیچ شده است که پرگرام دولت بقیام و قعود تصویب شده باشد؟ رأی به پرگرام باید باورقه باشد این است که بنده تقاضا میکنم و کمان میکنم مجلس هم موافقت بکند و این حرفی هم که میزنم مخالف با نظامنامه نیست این پرگرام را که دادند طبع توزیع بکنند و روز شنبه یا یک شنبه تشریف بیاورند و در اطراف آن مذاکره شود و الا آقای رئیس الوزراء ما از عملیات شما مطلع هستیم و باین بیاناتی که فرمودید موافق هستیم و باز در این باب تأکید میکنیم پشتیبان شما هستیم پشتیبان قوی و امیدواریم تا آخر دوره سیزدهم شما دوام کنید و هیچ مصر نباشید اینجا که آمدید فوراً رأی اعتماد بگیرید و بروید این است که بعقیده بنده قبول بکنید که پرگرام بیاید و طبع و توزیع شود و رأی اعتماد گرفته شود

نخست وزیر - آقایان فرمایشاتی فرمودند و اظهار موافقت با دولت هم فرمودند و نسبت به بنده هم اظهار التفات فرمودند و بنده باید تشکر بکنم ولیکن فقط یکی دو مطلب را بنده میخواستم تذکر بدهم البته آقایان مذاکرات خواهند فرمود و هیچ مانعی نیست ولی یکی دو مطلب که بنده میخواستم تذکر بدهم یکی این است که فرمودند مجلس دوازدهم یک مجلس دیگری بود و این مجلس یک مجلس دیگری البته در اینکه این مجلس دو تالاست یعنی کار کردن آن مجلس کیفیت دیگری بود و کیفیت حالا کیفیت دیگری اگر منظورشان این است بنده یادآوری میکنم که آن برنامه ای که تصویب فرمودند با همین کیفیت امروزی بود یعنی تغییراتی که بایستی داده شود داده شده بود و آقایان نمایندگان هم که آن وقت در مجلس شورای ملی بودند اختیارات نامه داشتند

که با کمال آزادی اظهار عقیده بکنند و میتوانستند تصویب بکنند و میتوانستند تصویب نکنند و هیچ تفاوتی با امروز از این جهت ندارد این یکی و ثانیاً فرمودند اکثر عوض شده اند بنده تصور میکنم اکثر عوض شده باشند بنده میبینم اکثر همانهایی هستند که بودند و اینکه فرمودند تصویب برنامه با این کیفیت و طرحیکه بنده پیش نهاد کردم سابقه داشت بنده تصور میکنم که سابقه داشته و مکرر هم سابقه داشته حالا بنده هیچ عجله ندارم برای اینکه فرضاده روز بیست روز هم طول بکشد که برنامه دولت تصویب شود بحال ماهیست دولت تفاوتی نمیکند ما از امروز که از خدمت شما مرخص میشویم عجله خودمان را مسئول کار میدانیم مشغول کار هم میشویم و نسبت به برنامه دولت هم اولاً تصور میکنم که این برنامه سابق را تصدیق داشته باشید اگر یک چیز هائی هم اضافه شود عوض که نمیشود منتها شاید یک چیز هائی اضافه شود غرض این است که بنده و هیئت دولت هیچ عجله ای نداریم باینکه الان یک رأی اعتمادی در بیاید و ورقه های سفید درخشانی که میفرمایند در بیاید ورقه ها البته سفید خواهد بود و بنده هم انشاء الله روسفید خواهم بود ولی از ورقه آبی هم وحشتی ندارم زیرا آقایان محترم این مسئله را خوب میدانند ولی همه مردم این موضوع را خوب میدانند در ضمن بیانات سابقم عرض کردم که آمدن و رفتن وزراء دلالت بر این نمیکند که اگر فلان وزیر بیرون رفت دلالت بر بدی او بکند و یا اینکه او کار بیقاعدگی کرده و همین طور هم حالا میخواهم توضیح بدهم که در مفهوم پارلمانی کلمه اعتماد یک معنایی دارد غیر از آن معنایی که در عرف عامه دارد در عرف عامه وقتیکه میگویند من بیک کسی اعتماد دارم یعنی او را آدم امینی میدانم یعنی آدم درستی میدانم و اگر بگویند باو اعتماد ندارم یعنی او را آدم نادرستی میدانم ولی در مجلس شورای ملی رسم همه جای دنیا این است کلمه اینطور درست شده است (حالا بجا این کلمه درست شده یا بیجا کاری ندارم) اصطلاح شده است من که به این هیئت دولت یا فلان وزیر اعتماد ندارم معنی اینست که

سابقه من با سلیقه او تفاوت دارد ممکن است که مجلس شورای ملی نسبت بیک اشخاصی نسبت بیک وزرائی اعتماد داشته باشد اعتماد عرفی یعنی او را آدم خوبی بدانند درست بدانند متدین بدانند امین بدانند اما سلیقه شان با او درست نیاید آ وقت میگویند اعتماد ندارم این مسئله بود که میخواستم عرض کنم برای عاقبه نه برای آقایان و علت اینکه بنده اینرا عرض کردم این است که تجربه دارم سابق بر این که هنوز تریببات پارلمانی در اینجا خیلی جریان پیدا نکرده بود و سابقه زیاد نبود وزرائی بودند که از ورقه آبی خیلی میترسیدند و فرار میکردند مثل اینکه از میترالیوز فرار میکنند که برای اینکه تصور میکردند مجلس که بیک وزیری اظهار بی اعتمادی میکند یعنی ما شما را آدم خوبی نمیدانیم آدم درستی نمیدانیم بنده که عقیده را ندارم عرض میکنم از ورقه سفید خیلی خوشم میآید ولی از ورقه آبی هم وحشتی ندارم زیرا که میدانم وقتی سلیقه آقایان با سلیقه بنده و همکاران بنده موافق نشد حقشان این است که ورقه آبی بدهند از این هم که بقیام و قعود رأی گرفته شود یا ورقه فرقی برای بنده نمیکند بلکه بهتر است که ورقه رأی گرفته شود حالا بنده عرایض خودم را کردم آقایان باز اگر فرمایشاتی دارند خواهند فرمود بالاخره بنایشان بر این است که باز ما یک پرگرام جدیدی بیاوریم اطاعت میکنیم و ضمناً از مذاکراتشان معلوم میشود که چرا ما این کار را بکنیم و از روی چه نظر است اگر توضیحانی هم که بنده دادم کافی دانستید که برنامه جدیدی لازم نیست همان را عمل میکنیم.

سز اواری - آقای سزاوار.

سزاوار - بنده میخواستم این را عرض بکنم که با این فرمایشاتی که آقای نخست وزیر فرمودند اساساً اختلافی نیست بین فرمایشات ایشان و بیانات آقایان فقط فرمودند که برنامه همان برنامه سابق است بنده عرضم این است که وقتی که یک هیئت دولتی معرفی میشود لازم است که هیئت دولت یک برنامه ای تقدیم مجلس بکند و حالا عوض اینکه این برنامه همان برنامه باشد مقتضی است که آن برنامه تقدیم مجلس بشود

و طبع و توزیع شود زیرا ممکن است که آقایان نمایندگان در اطراف آن نظریاتی داشته باشند با فرض اینکه سابقه داشته باشد برای رفع اشکال و اینکه نظر همه آقایان تأمین شود عقیده بنده این است که مطابق ترتیب پارلمانی برنامه شان را بیاورند و تقدیم کنند.

رئیس - آقای دکتر ملک زاده.

دکتر ملک زاده - بنده چون مسائل را روشن می بینم

استنباط میکنم در اینموقع که هیئت دولت جدید به مجلس شورای ملی تشریف آوردند مجلس مایل است که از موقع استفاده کند و نظریاتی در اطراف مصالح عمومی مملکت و اصلاحاتی را که انتظار دارد از هیئت وزراء در اصلاحات مملکت نظر خودش را اظهار کند از این جهت که همان پرگرام باشد یا نباشد مجلس رأی میدهد که مباحثه در کارهای عمومی کشور بشود و بحث بشود بعقیده بنده قبل از اینکه رأی اعتماد داده شود صلاح این است که راجع به مسائل عمومی مجلس نظر خودش را اظهار بکند و دولت هم نظریاتی که دارد بیان کند و مسائل و مطالبی که هست روشن بشود و امیدواریم با انتظار اصلاحات زیادی را که از دولت داریم در روی یک برنامه محکمتر و با اساس تری بتواند کار کند. این است که بنده معتقدم همان پرگرام را بیاوریم که دیگری را که تنظیم خواهند کرد مجدداً به مجلس بیاورند که در اطراف آن بحث شود و یکی از آن عملی که بنده لازم میدانم بحث بشود این است که در آموغ که آن پرگرام در مجلس مطرح بود و بحث میشد آقای رئیس الوزراء کسالت داشتند و تشریف نداشتند و در این موقع خوشبختانه رفع کسالتشان شده است و تشریف دارند پس بهتر است که یک پرگرامی به مجلس داده شود و در اطراف پرگرام دولت آقایان نمایندگان نظریات خودشان را اظهار نمایند.

نخست وزیر - خوب حالا بنده مطلب را ملتفت شدم

اول ذهنم متوجه بود که شاید آقایان نظرشان این است که پرگرام دیگری باید آورد (عده از نمایندگان - خیر) حالا فهمیدم که نمایندگان محترم میل دارند نظر خودشان را در

امور کشور اظهار بفرمایند و ارائه طریق به هیئت دولت بفرمایند و دولت هم توضیحاتی بدهد در سیاست خودش و مطلب کاملاً منطقی است و خیلی هم شاید مصلحت باشد و بنا بر این بنده هیچ مخالفتی ندارم بنا بر این اگر اجازه میفرمائید ما میرویم فکر میکنیم یا همان برنامه را میآوریم یا اگر دیدیم چیزهایی باز در نظر باشد آن نظر را مزید میکنیم بهر حال با نظر آقایان که محتاج میدانند ما برنامه بیاوریم و صحیح هم هست بنده هم موافق هستم البته آقایانم بیاناتی توضیحاتی و اظهاراتی در اطراف مصلحت کشور میفرمایند و ما هم نظریات خودمان را عرض میکنیم و بالاخره توافق میشود یا نمیشود (صحیح است)

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .
جمعی دیگر - دستور .

[۳ - انتخاب اعضای کمیسیونها]

رئیس - عده از آقایان برای مذاکره اجازه عاقل خواسته اند ولیکن همینطور که فرمودید میماند برای موقع طرح برنامه شروع میشود با انتخاب کمیسیونها . آقای اقبال اقبال - بنده کاندید کمیسیون قوانین دارایی بودم و حالا کاندید هستم تقاضی میکنم که آقایان به بنده رأی دهند و بجای بنده به آقای جعفر پناهی رأی بدهند .
بهاکت - در قسمت کمیسیونهای مجلس دو کمیسیون است که بنظر بنده جدیداً باید انتخاب شود و یکی هم کمیسیون سابق است که حالا بر تریبی است که در مجلس معرفی شد دو وزارتخانه یکی بشود و یک وزارت معارف و یکی هم وزارت بهداری است که کمیسیون مخصوصی ندارد . . .

عده از نمایندگان - دارد . انتخاب میکنیم .

بهاکت - پس بایستی قبلاً يك رأی گرفته شود برای تشکیل کمیسیون بهداری چون يك کمیسیون است که جدیداً تشکیل میشود . قبل از اینکه وارد در انتخاب کمیسیونها شویم بایستی مقام ریاست يك رأی بگیرند نسبت به تشکیل کمیسیون بهداری و بعد در صورتیکه آقایان موافقت کردند کمیسیون بهداری هم انتخاب شود .

دارائی مرقوم ندارند و عوض ایشان آقای دکتر تاج بخش را مرقوم بفرمایند و همینطور در کمیسیون راه هم داوطلب نیستند عضویت داشته باشند .

(اخذ آراء کمیسیون قوانین دارائی بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون قوانین داد گستری . عده حاضر ۹۵ .
عده اعضاء کمیسیون ۱۸ نفر .

(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - آقای دکتر جوان .

دکتر جوان - نسبت به کمیسیون داد گستری چون رأی گرفته شد بنده لازم دانستم که توضیحی عرض کنم . بنده تا به حال مفتخر به عضویت کمیسیون داد گستری بودم و در این مرتبه بجای بنده آقای ذوالقدر را نوشته اند چون این صورتهای که نوشته شده است از طرف فراکسیونهاست بنده صحیح میدانم و اعتراضی هم ندارم جای اعتراض هم نیست از این جهت هم قبل از انتخاب کمیسیون داد گستری عرضی نکردم ولی در خارج چون يك موضوعی شنیدم که برای رفع سوء تفاهم خواستم عرض کنم که آقای ليقوای گو با بعنوان نقل قول از بنده فرموده بودند که دکتر جوان امتناع میکند از قبول عضویت کمیسیون داد گستری خواستم عرض کنم که بنده هیچوقت از انجام وظیفه امتناع نمیکنم و بنده چنین مطلبی را هیچوقت نگفته ام و اگر ایشان هم همچو حرفی زده باشند صحت نداشته است .
ليقوای - بنده تکذیب میکنم و همچو چیزی نبوده و اگر گفته بودم تکذیب نمیکنم .

رئیس - شروع میشود با انتخاب کمیسیون کشور . عده حاضر ۹۶ . عده اعضاء کمیسیون ۱۸ نفر .

(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - انتخاب کمیسیون فرهنگ شروع میشود . عده حاضر ۹۷ . عده اعضاء ۱۸ نفر .

(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - آقای پالیزی .

هدایت الله پالیزی - در کمیسیون کشاورزی آقای عطایا الله پالیزی کاندید هستند و در اوراق دیدم اشتباهها

هدایت الله پالیزی نوشته اند خواستم استدعا کنم در موقع رأی آقایان توجه فرموده اصلاح بفرمایند .

رئیس - کمیسیون پیشه و هنر انتخاب میشود . عده حاضر ۹۵ . عده اعضاء کمیسیون ۱۸ نفر . آقای دکتر طاهری .

دکتر طاهری - بر طبق معرفی که آقای نخست وزیر فرمودند بازار گانی و پیشه و هنر يك وزارتخانه است ولی کمیسیون آنها دو کمیسیون است چون سابق دو وزارتخانه بود البته دو کمیسیون داشت اگر حالاً هم دو وزارتخانه است که دو کمیسیون میخواهد و اگر يك وزارتخانه شده باشد که دو کمیسیون میخواهد .

رئیس - آقای دکتر سمیعی .

دکتر سمیعی - بنده هم همین نظر آقای دکتر طاهری را خواستم عرض کنم که بر طبق معرفی آقای نخست وزیر وزارت پیشه و هنر و بازار گانی يك وزارتخانه شده است بنا بر این باید يك کمیسیون برای هر دو انتخاب شود .

هم آتش استند یاری - منتهای ندارد هر دو کمیسیون می نشینند با هم کار میکنند .

رئیس - آقای دکتر ملک زاده .

دکتر ملک زاده - بنده عقیده ام این است که نظریه آقایانی که فرمودند يك کمیسیون انتخاب شود برخلاف نظامنامه و قوانین است زیرا بدون اجازه مجلس نه میتواند تشکیل وزارتخانه بدهند نه میتواند يك وزارتخانه را منحل کنند بنا بر این به عقیده بنده تا نظر مجلس معلوم نشود این دو وزارتخانه دو وزارتخانه مستقل هستند و دو کمیسیون هم باید باشد مضافاً باین که کار این دو وزارتخانه که بازار گانی و پیشه و هنر است بایکدیگر تناسب ندارد و نسبت باین موضوع بعد از آنکه برنامه دولت آمد و کیفیت این امر معلوم شد و رأی باین موضوع گرفته شد نسبت به يك کمیسیون یا دو کمیسیون اظهار نظر خواهد شد و فعلاً چون هنوز معلوم نشده بایستی هر دو کمیسیون انتخاب شود

رئیس - آقای طوسی

طوسی - مطابق نظامنامه همان طوری که آقای دکتر هم فرمودند باید کمیسیون بعهده وزارتخانه ها معین شود تا وقتی که یک وزارتخانه اثبات یا نفی آن به تصویب مجلس ارسیده باید آن کمیسیون هم انتخاب شود. مطلب دیگری را که خواستم عرض کنم این است که آقایانی که استخراج میفرمایند رعایت بفرمایند که بعضی از آقایان در سه کمیسیون انتخاب شده اند و این بر خلاف نظامنامه است این را رعایت بفرمایند
رئیس - آقای انوار

انوار - بنده عقیده ام این است مطابق آنچه که آقای رئیس الوزراء اظهار کردند دو وزارتخانه است و بایستی دو کمیسیون داشته باشیم و مطابق ترتیبی هم که داریم کار کمیسیون بازرگانی علیحده است و کار کمیسیون پدیده و هنر علیحده و فعلاً بایستی هر دو کمیسیون انتخاب شود
(اخذ آراء کمیسیون پدیده و هنر بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون بازرگانی انتخاب میشود . عده حاضر ۹۸ . عده اعضای کمیسیون ۱۲ نفر
(آراء گرفته شد)

رئیس - کمیسیون امور خارجه . عده حاضر ۹۸ . عده اعضای کمیسیون ۱۲ نفر
(اخذ آراء شد)

رئیس - کمیسیون راه انتخاب میشود . عده حاضر ۹۷ . عده اعضای کمیسیون ۱۲ نفر
(آراء کمیسیون راه گرفته شد)

رئیس - کمیسیون کشاورزی . عده حاضر ۹۵ - عده اعضای کمیسیون ۱۲ نفر
(اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - خیالی متأسف هستم که در این نیم ساعت آقایان نمیتوانند بیرون تشریف ببرند ~~که~~ مجلس از اکثریت نیفتد بعضی از نمایندگان - اکثریت هست
رئیس - صحیح است ولی اکثریت ناقص است . شروع میشود با انتخاب کمیسیون بهداری - عده حاضر ۹۶ - عده اعضای کمیسیون دوازده نفر
(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون نظام . عده حاضر ۹۵ - عده اعضای کمیسیون ۶ نفر . آقای دادور
دادور - بنده چون در دو کمیسیون دیگر عضو هستم خواهشمندم آقایان در کمیسیون نظام بنده را ننویسند و کسی دیگر را بجای بنده مرقوم دارند
(اخذ آراء کمیسیون نظام بعمل آمد)

رئیس - شروع میشود با انتخاب کمیسیون پست و تلگراف عده حاضر ۹۵ - عده اعضای کمیسیون شش نفر
(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - بطوری که آقایان مسبق هستند هر يك از آقایان در دو کمیسیون بیشتر نمیتوانند عضویت داشته باشند بایستی آقایانی که استخراج میکنند این قسمت را رعایت بفرمایند و ضمناً روز شنبه آرائی که گرفته شده استخراج میشود که نتیجه آن زودتر معین شود

[۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - موافقت میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است)
جلسه آئینه روز يك شنبه ۱۶ آذر سه ساعت پیش از ظهر دستور مطالب موجوده

[مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد]

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری